

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitae Sanctorvm

complectens sanctos Mensium, Aprilis, Maii & Ivnii

Lippeloo, Zacharias

Coloniae Agrippinæ, 1603

Vita S. Anselmi Cantuariensis Archiepiscopi. ex ea quæ est per Edinerum eius Contubernalem, duobus libris conscripta. Migravit ex hanc vita anno Domini 1109.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42716

verbis contumeliosis excepisse, crimen intem-
perantiae cum probro illis obiectasse, se multo
volentius velle mori, quam virginitatem pro-
respondisse. Porro cum edicto Saporis ratum
set, ut soli sacerdotes, fideique Christianae do-
res comprehenderentur, Magi & eorum pro-
pes, totam Perfidem obeuntes, episcopos &
cerdotes grauibus afficiunt incommodis, cum
alijs locis, tum maximè omnium in Adia-
rum regione, quae est pars Perfidis tota fidei
stianae dicata.

Clero vel
maximè in-
festus Sapo-
res.

VITA S. ANSELMI CANTVARIENSIS

C. Baron: In
Not Mart:
Rom:

sis Archiepiscopi. ex ea quae est per Edinam
Contubernalem, duobus libris conscripta.
grauit ex hac vita anno Domini 1109.

21 Aprilis.
Parentes e-
ius.

Sanctus Anselmus nobili in primis or-
genie, patrem habuit Gundulfum, mater
verò Emerbergam, utrumque seculi digni-
ac diuitijs praestantem, sed moribus haud pro-
dissimile. Nam cum vinculo coniugali lega-
coniuncti, in Augusta ciuitate (quae ciuitas
nis Burgundiae & Longobardiae Emerbergam
se edidit; Gundulfum verò in Longobardia
tum ciuem sui ex aduena fecit) cum magna
litis laude versarentur, pater seculari de-
vitae, suas quas possidebat diuitias, frequen-
re distrahebat: mater verò bonis seruens
optimae matris familiaris officio fungebatur,
quo summa cum laude ad extremum vitae
tum perseverauit. Sed & Gúndulfus, deue-
tate. spreto seculo, monachi institutum am-
tus, veterisque vitae delictis per dolorem
tis, monachus defunctus est.

Patria coru.

Pater eius
prodigus.
Mater fru-
galis.

Pater fit mo-
nachus.

At Anselmus puer paruulus, cum mater

benter colloquijs animum intenderet, audiret-
 que vnum esse in caelo Deum omnia moderan-
 tem, omnia continentem, suspicatus est, vtpote
 puer inter montes nutritus, caelum montibus in-
 cumbere, in quo, & aulam Dei esse, eamque per
 montes adiri, Vnde cum hac meditatione die no-
 steque cum voluptate animum pasceret, conti-
 git quadam nocte, vt imaginatione fortissima il-
 lusus, putaret se ad aulam Dei properare, tran-
 scensoque monte, ad conspectum ipsius summi
 regis venire, à cuius dapifero nitidissimum pa-
 nem accipiebat, eoque coram ipso reficeretur.
 Manè igitur factò, reducta ante oculos mentis
 visione, puer simplex & innocens, veraciter se in
 caelo ex pane Domini refectum credebat, alijs-
 que constanter se ea nocte apud caelicolas fuisse
 referebat.

Mira pueri
 simplicitas.

Interea crescente ætate, litterarum studijs à
 parentibus est traditus in quibus mirabiles sanè
 progressus, breui temporis spatio fecit; prorsus
 vt anno ætatis suæ quintodecimo, sæculi vanita-
 tem relinquere, contemptisque diuitijs ac hono-
 ribus, monasticæ vitæ se tradere cuperet. Sed cū
 pro sua continuò voluntate voto potiri non pos-
 set, & Abbas, cui se in disciplinam tradere arde-
 bat, desiderium eius, ne patris animum offen-
 dere, differret: cœpit paulatim animi feruor, à
 religioso proposito tepescere: & velis tandem
 remisque, ad mundi vanitatem aspirare. Nam
 pia matre defuncta, cuius exemplo in omni offi-
 cio modestiæ ac pietatis continebatur, mox pe-
 nè in seculi fluctus dilapsus est. Sed omni po-
 tens Deus, non passus est, animam eius penitus
 vitiorum fluctibus absorberi. Nam cum iuueni-
 lis ætas, corporis sanitas, diuitiarum iactantia-
 alia,

Desiderium
 monachif-
 mi.

Tepescit a-
 dolescentis
 animus, dū
 aridet mā-
 das.

Pater illi
infestus.

aliaque huius mundi prosperitates, longius eum
abripuissent, continuo infestum ei & intestinum
bellum excitauit, patrisque animum adeo acer-
bo contra illum odio inflammauit, ut nullis
studijs, nullis obsequijs lenire posset. Quae
prima illi aeternae salutis occasio fuit.

Discedit è
patria.

Nam diuturna patris austeritate offensus, e-
git paternis rebus, patriaque potius renuncia-
uam patri suo vel sibi, aliquam ex cohabitatio-
ne infamiam procreare. Paratis itaque his, quae
iter necessaria erant, vno comitatus ministro
lecta patria, Senisum montem, non sine maximo
corporis & animi labore, superauit, Burgundiam
Franciamque petiuit, vbi annis admodum tribus
exactis, Normanniam adiit, ut Lantfrancum
dam, virum imprimis bonum, & praestanti re-
gione ac sapientia verè nobilem requireret, qui
ius famam nobilissimos quosque clericorum

Tradit se
Lantfranco
in discipli-
nam.

cunctis mundi partibus attraxerat. Eo igitur
ueneto, laetus alacerque eius se magisterio sub-
didit, ac die noctuque literarum studijs incu-
bantur, ut neque vigilijs, neque frigore, neque
inedia fatigatus deficeret. Inter haec, rursus
nasticae vitae desiderium, multò vehementius
nimium eius pulsare coepit; sed nè parum con-
tò rem adeo ardua aggredereetur, Lantfrancum
primis fidelem non minus quam prudentem
num de mille consiliarium sibi elegit; eique
mi sui propositum candidè humiliterque expo-
posuit. E tribus enim vitae semitis, quas sibi
posuerat, vnã de eius consilio eligere statuit.
Nam aut monachus, aut eremi cultor fieri
postremò sibi viuens, ex patrimonio, (quod
functo tunc patre amplissimum ad eum deu-
tum erat) indigentibus pro posse, propter Deum

De vitae ge-
nere eligen-
do, pruden-
ter cogitat.

ministrare decreuerat. Lantfrancus aut̄ quamuis consilio polleret plurimum, non tamen in re tā ardua suā proferre sententiā præsumpsit, sed eū ad Maurilium Rothomagensē antistitem destinauit, qui statim author ei fuit, vt monasticam, turissimam salutis semitam ingrederetur. Nec mora. Anselmus, qui tunc septimum & vigesimū ætatis agebat annum, relicto seculo, Beccense petit cenobiū, cui Herluinus vir ætate probitateq; cōspiciuus, magna cū laude præerat: suoq; patri monio, domiciliū hoc castitatis pietatisq; erexerat. Ibi verò Anselmus toto triennio postquā in virtutis studio defudasset, tātos in omni perfectione progressus habuit, vt omnium iudicio & gratulatione, (venerabili Lantfranco, qui istius cōnobij Prior erat in Cadonēsis regimē assumpto) vel inuitus ad Prioris officium eueheretur.

Fit monachus.

Herluinus primus Abbas Beccensis.

Fit Prior.

Et honoris titulo decoratus, cœpit omnibus aliarum rerum imaginibus ex mente profligatis, vni soli q; Deo intendere, cælestibusq; se totum disciplinis tradere, tam ardentem, vt ante tempus suum insolitas de diuinitate Dei, & nostra fide questionēs perspiceret, perspectasq; luculentis sanè rationib. enodaret. Nocte quadā in somnis in lecto recubās, meditando secū rimari conabatur, quonam modo propheta, præterita simul & futura, assecuti fuissent; cumq; mentis ratione eō pertingere nō posset, & intellect⁹ incredibili ardore laboraret, ecce defixis oculorū suorū radijs vidit per medias oratorij maceries monachos ad diuina se præparantes, oculisq; planè lynceis defissimos parietes penetrauit. Quā re vehemēti stupore detentus, intellexit Deo leuissimum esse, prophetis in spiritu ventura monstrare, qui illi concesserit, quæ fiebant, per tot obsta-

Corporeis oculis, parietes penetrat.

Q 4

cula

cula corporeis oculis videre.

Magnum a-
nimilumē.

Hinc perspicaciori sapientiæ luce persolita
mnis sexûs & ætatis mores, ita ratione discere
nis penetravit, ut arcana cuique cordis sui
filia reuelaret. Ipsas quoque virtutum vitiorum
que omnium origines, admiranda planè pru-
ria callebat, luceque clariùs, qua via modò
hæc vel adipisci, vel deuitari, atque deuinci-
sent edocebat. Ex assidua summæ beatitudinis
contemplatione & desiderio vitæ perennis,
mensos sæpè lachrymarum effundebat imbribus
aliorumque peccata haud secus quàm propriis
deslebat.

Prudentia &
modestia e-
ius, in insti-
tuendis no-
uitijs.

Nunc verò, qua prudentia commissos fibris
ditos tractauerit, qua modestia ac lenitate
etatis studium pertraxerit, quis dignè expli-
valeat? Erant qui stimulis inuidiæ concitati,
cta factaque eius omnia carpebant, ac dentibus
nino rodebant & mulabanturque; sed pius
omnem eorum malitiam fraternæ charitatis
ficijs vincebat, animosque in scelere obduratos
incredibili mansuetudine leniebat. Erat Osber-
nus quidam adolescentulus, ingenio quidem
gaci & indole haudquaquam mala, sed moribus
adèd profligatis, ut Anselmum, eosque qui
ad modestiam grauitatemque inuitabant, ne
quis quidem oculis aspicere posset. Hunc moribus
cæca in pestem animæ suę ruentem aggressus
selmus; mira calliditate ad mentem saniorum
reduxit. Videbat puerum, puerilibus irreci-
ludis, per præcepta in vitiis gurgites abeuntis
animumque effrænum, per fas & nefas volup-
tes exquirentem. Quid faceret pius pastor? Non
verbis asperis, vel disciplinæ rigore, diffinitis
continuo mores astrinxit, sed primum pijs
dicitur

Osbernus,
per ansel-
mum ad mo-
destiam ac
pietatem ad-
ducitur.

dimentia
gnè tole
tas dele
tudinem
gaudens,
selmum
pius pas
stantia e
tiori dis
riles act
le admir
ribus ac
pater, ve
lenitate
ret, ac m
extremu
Accidit
nis opin
inter ver
habita, r
habere,
bis vel v
possent
fatigare
Ad quæ
eos verb
euadunt
ille: Qu
qui de h
quit, fac
dieque r
omnibus
à discipl
planè at
mus: Co

dimentis eum deliniuit, puerilia facta benigne tolerauit, plurimaque concessit quibus & ætas delectari, & effræna mens simul ad mansuetudinem curuari posset. Puer autem concessis gaudens, non modò à feritate recedebat, sed Anselmum etiam diligere incipiebat. Tum verò pius pastor, animaduertens se firmitate & constantia eius posse confidere perditos mores fortiori disciplina astringere cœpit, omneq; pueriles actus in eo resecare, & si quid reprehensibile admitteret, id non modò verbis, sed & verberibus acriter vindicare; effecitq; hoc modo pius pater, vt iuuenis qui tota mète in pestem ruebat, lenitate ac mansuetudine Anselmi, in vnam rediret, ac multis tandem virtutibus insignis, diem extremum clauderet.

Accidit eo tempore, vt Abbas quidam religionis opinione clarus, ad Anselmum veniret, eique inter verba, de monastico instituto vtrò citroq; habita, narraret, se quosdam in claustro pueros habere, adeò moribus profligatis, vt nullis verbis vel verberibus, ad disciplinæ studium adduci possent. Non cessamus, dicebat, eos verberibus fatigare, sed ipsi quotidie deteriores euadunt. Ad quæ miratus Anselmus: Non cessatis, inquit, eos verberibus fatigare? & quales quæso adulti euadunt? Hebetes, inquit Abbas & bestiales. At ille: Quam benè nutrimentum vestrum expeditis, qui de hominibus bestias nutriiistis. Et quid, inquit, faceremus, imò quid non facimus? Noctæque moribus eorum inuigilamus, modisq; omnibus eos constringimus, ne vel latum unguem à disciplinæ seueritate recedant, & tamen oleum planè atque operam perdimus. Ad quæ Anselmus: Constringitis, inquit? Dic mihi quæso Ab-

Colloquiū eius cū Abbate quodā, vt pueri sint in cœnobijs tractandi.

Elegans & militudo.

Qs ba, si

ba, si teneram in horto tuo arbusculam, om-
 niter prem-
 ne lenius
 parte concluderes, patulosq; ramos diffundens
 ne lenius
 incipientem impedires, & crescendi libertatem
 pueros op-
 uares, dic mihi, post anni circulum, qualis
 cum seuer
 arboris esset futura species? Profecto inutilis
 mansuetu-
 mis incuruis & perplexis, idque non ex arboris
 pendatis. A
 sed tua culpa proueniret, qui eam immoderate
 subdiu-
 conclusisti. Certè hoc in puerorum institutis
 constringer
 agitis, qui cum per oblationem in horto Ecclesie
 Et panis &
 plantati sint, vos eos terroribus, minis, verberibus
 nus est eo
 busq; vndique coarctatis, vt nulla possint per
 ciba indè
 tibus libertate potiri. Itaque indiscretè opprobriis
 magis ex h
 prauas & spinarum more perplexas, intrinsecus
 re hoc ten
 gitationes congerunt. fouent, nutriunt, tanquam
 sua qualite
 eas nutriendo vi suffulciunt, vt omnia, quae
 quælibet a
 rum correctioni possint adminiculari, obliuione
 ri. Fortis
 mente subterfugiant. Vndè fit, vt quia nihil am-
 Gaudet in
 ris, nihil pietatis, nihil beneuolentiae siue dilectionis
 cutienti n
 dinis, ex vobis hauriunt, nec illi vobis fidem
 omniaque
 hibent, sed cuncta ex odio & inuidia contumeliose
 nece deli
 procedere credunt. Hinc contingit modè in
 in Dei ser
 miserabili, vt sicuti corpore crescunt, ita odore
 indiget al
 omnis mali suspitione simul crescant; nullus
 nitate. &
 que nisi depressis supercilijs, oculove obliuione
 stior facta
 intueri valeat. Sed dicito quæso quid causa
 re mi Abl
 adedò infestis animis illos traeteris? Nunquid
 siana m
 mines sunt eiusdem vobiscum naturæ confortes
 vide n è o
 letis ne vobis fieri, quod illis facitis, si quod illi san-
 nam quib
 essetis? Sed esto. Disciplinæ seueritate conseruatis
 valet, ijs a
 vultis, soloq; rigore iustitiæ in officio alios conseruatis
 nihil per
 nere: & ad optimos mores informare. Videtis
 eademq;
 ynquam aurificem, ex lamina auri vel argenti
 auditis, A
 solis percussionibus imaginem preciosam formam
 Ac verò, A
 Non puto. Quid tunc? Certè vt aptam ex lamina
 omnes vi
 formam efficiat, nunc eam suo instrumento
 biles par
 ne
 eius trad

niter premit & percutit, nunc discreto leuamine lenius leuat & format. Sic & vos, si cupitis pueros optimis ornatos moribus, necesse est ut cum seueritate disciplinæ, paternæ pietatis & mansuetudinis leuamen & subsidium eis impendatis. Ad hæc Abbas: Quod leuamen, quod subsidium? Ad graues & maturos mores eos constingere laboramus. Cui ille: Benè quidem. Et panis & quisque solidus cibus, utilis & bonus est eo uti valenti. Verùm subtracto lacte, ciba inde lactentem infantem, & videbis eum magis ex hoc strangulari quàm recreari. Quare hoc tenete: Sicut fragile & forte corpus, pro sua qualitate, diuersam exigit alimoniam; ita quælibet anima, non quouis potest cibo nutrir. Fortis namque, forti & solido delectatur: Gaudet in tribulationibus, odientes diligit, percutienti maxillam vnâ, læta præbet alteram, omniaque suffert, amore eius, qui acerbissima nece delicta nostra expiare voluit. At ea quæ in Dei seruitio fragilis adhuc est, tenero lacte indiget aliorum videlicet mansuetudine, benignitate, & misericordia, donec paulatim robustior facta, grauiora discat certamina ferre. Quare mi Abbas, si commissos tibi tyrones ad Christianæ militiæ certamen probè instruere velis, vide nê omnibus vna eademque arma imponas; nam quibus vnus inimicum fortassis superare valet, is alius quispiã turpiter succuberet. Vnde nihil perniciosius, quàm diuersa ingenia, ad vnâ eademque disciplinæ formâ, astringere velle. His auditis, Abbas ingemuit, ac se peccasse agnouit. At verò, Anselmus his disciplinis, tantam apud omnes virtutis famam captauit, ut plurimi nobiles pariter atque ignobiles, sese in disciplinâ eius tradere cuperēt. Vagabatur nominis illius

Non i de cibus, forti & imbecillo apponendus.

Multi ad eius cenobium confluerunt, eius fama excitati.

S. Anselmus fit Abbas.

Lanfrancus Cantuariensis Archiepiscopus.

Anselmi mira apud Anglos.

Miracula eius.

celebritas, non modò per Nortmanniam, Flandriam & Flandriam, sed totam quoque Angliam pleuerat, ut plerimi ex prima nobilitate, ac clerici ad eum confluerent, seque suaque nia Dei seruitio in eius monasterio tradere. Defuncto autem Abbate Herluino, fuit vno nium consensu atque applausu in locum suffectus; licet ipse manibus, quod aiunt, pedique, eam dignitatem atque honoris titulum pellere niteretur. Sed cum eam frustra seueret, inuitus tandem subijt, quod magna sanctitatis opinione administravit.

Et tempore Lanfrancus ex Abbate Codanensi, ad Cantuariensem sedem, episcopali titulo ministrandam assumptus fuerat. Hunc vno instituta iam pridem amicitia Anselmus vno transmissisq; mari, in Angliam venerat, ubi ab omni sexu & ætate tanta cum admiratione exceptus fuit, ut quilibet Becceusi Abbati, gratiam cuius officij se exhibuisse gauderet. Rex ipse Guilielmus, qui armis Angliam inuaserat, quam tyrannide quadam cunctis esset formidabilem, Anselmo tamen erectam inclinabat ceruicem, alijsque ad rei nouitatem stupentibus, aliquid ab eo qui esse solebat, declarabat.

Neque sanè vana erat de Anselmo conuersationis sanctitatis opinio, quam omnipotens Deus miraculorum virtute confirmabat. Nam vno quadam in confinio Ponti & Flandriæ, diuinitus nobilitatis gloria facillè princeps, lepra percussus, cum assiduo mœrore contabesceret, quod se, contra natalium suorum dignitatem, spici deserique à suis videret, crebris orationibus & eleemolynis opem ab omnipotente Deo precabatur. & ecce quadam nocte visus sibi

re vir qui
qui mor
Beccum
tis Ansel
luisset. Ig
adhibuit
sionem
rigere di
ba obstup
mente re
maginib
hement
minis pi
eius salu
multis ex
sta, teter
nitas rec
dissoluit
eius disc
ris infirm
ctificara
tatem qu
Et qui
tam cler
storitate
cū repē
exorta es
lielmo, q
cula adm
bili patre
tus Ang
Cuius op
cipibus r
cum & p
Celtrensi

re vir quidam grauitate admiranda conspicuus, qui monuit, si pristinae vellet sanitati restitui, Beccum iret, & aquam illam potaret, quae Abbatibus Anselmi manus, post Missarum solennia abluisset. Igitur salutis audius, facile visioni fidem adhibuit, ac impiger ad Anselmum tendens, visionem ei aperuit, humiliterque, vt aquam porrigere dignaretur, rogauit. At vir sanctus ad verba obstupescens, hominem multis modis ab ea mente reuocare voluit; dixitque falsis rerum imaginibus eum miserè deludi. Ipse verò cum vehementer ac importunè instaret, vir sanctus hominis pietate motus, altero die incruentum pro eius salute Deo sacrificium obtulit, & aquam tam multis expetitam lachrymis porrexit. Qua hausta, teterrima scabie protinus fugata integra sanitas redijt: multorumque ora in Dei laudem dissoluit. Eodem tempore, frater quidam qui sub eius disciplina Christo militabat, valida corporis infirmitate pressus, aqua per Anselmum sanctificata aspersus, euestigio pristinas vires sanitatemque recuperauit.

Leprosus
sanatur.

Et quidè tràquilla tunc res Angliæ erat, cunctis, tam clero quàm secularibus, vnius Anselmi & auctoritate & monitis, in solida pietate degentibus, cù repètè grauis & periculosa omnib⁹ calamitas exorta est. Defuncto memorato Anglorum rege Guilielmo, Guilielmus filius eius ad regni gubernacula admodus est. Hic, sublato de hac vita venerabili patre Lanfranco, ecclesias ac monasteria totius Angliæ grauissima sanè oppressione afflixit. Cuius oppressiõis anno quarto, Anselmus à principibus regni, qui eum animarum suarum medicum & patronum elegerant, inuitatus, & ab ipso Cestrensi Comite Hugone adiuratus, ac postremo ec-

Item infir-
mus alius.

Guilielmus
Angliæ rex
oppressor
ecclesiæ An-
glicanæ.

mo ecclesie suæ præcepto, pro cõmuni vultu
coactus Angliam ingressus est. Vix eum Can-
ria receperat, cum protinùs monachorum
icorum turba haud exigua, quasi quodam
gio mota, archiepiscopum eum futurum
clamauit. Indè autem ad regiam tendenti,
mates quique alacres ei occurrerunt, ac ip-
nique rex è solio exiliens, venientem multum
modò summæ cuiusdam beneuolentiæ in-
cepit, sed post oscula & amplexus, per
sam ad suam ipse sedem perduxit. Ibi post
multa vltro citroque admodum suauiter
Anselmus regiam nihil purpuram veritus,
pidè monita salutis regijs auribus inferre
docens atque obsecrans, nè scelere suo eccle-
pacem perturbaret, & optimè constitutam
tatis ac religionis rationem, in apertum
men cum multarum animarù periculo infen-

Rex quamuis dicendi libertatem in Anselmo
valdè miraretur, ab ira tamè se continuit, di-
soque cum honore Abbate, paulò post in leg-
rem adeò grauem incidit, vt vitam cum re-
commutare putaretur. Erat adhuc Cæsarum
store orbata, cum principes regni regem de-
bentem adeunt, suadètque vt matrem totius
ni ecclesiam, à pristina viduitate & calamitate
per institutionè pontificis releuet. Acque
silio rex, & Anselmum ea dignitate fore dig-
simum pronunciauit. Acclamatur ab omnibus
& Anselmus ad eum honoris gradum ascen-
dum cogitur, rapitur que. Reluctabatur vir
Etus diu multum quàm totis viribus, sed quò
repugnabat, eò vis maior à clero populoque
ferebatur: adeò vt victus succumbere, & volens
nolensq; sacro oneri humeros subdere debuisset.

Vix pontificali infula solenni ritu decoratus

Suscipitur
Anselmus
à rege ho-
norificè.

Anselmus
fit Archiepi-
scopus Can-
tuarieus,

erat, cum regis animus antè satis, vt apparebat beneuolus ira odioque repentè inflammatus, virum sanctum auersari cœpit. Nam rex, qui omnia vitæ officia turpi nimis auaritia, & lucri cupiditate metiebatur, cū pro collato in Anselmū honore, denariorum mille libras secura mente expectasset, & virum sanctissimum ab eā mente planè alienum esse comperisset, turbatus, nè colloquio quidem suo eum amplius dignatus est: prorsus, vt laborantem ac nocte dieque in sceleribus hominum refecandis, desudantem antistitem desereret, seque iniquitatis potius, quàm pietatis fautorem declaret. Quæ res inprimis acerbissimos doloris stimulos pectori eius infixit, adeoque attriuit, vt animus omnem consolationem respuisse videretur. Concitatus furor regis, multis ac diuersis iniuriarum procellis eum fatigabat: & subditorum mentes regia auctoritate nixæ per omnia libidinum genera vagabantur. Tapescibat vir sanctus zelo iustitiæ, & assiduo inimi mœrore penè absorptus, suffusus lachrymis oculos ad cælū leuabat, cū commissum sibi gregē effractis religionis ac pietatis repagulis, per vitiorū gurgites præcipitè abire cerneret, neque vllis monitis in viā salutis reuocare poterat. Neque ramen deerat animus, ad mortē vsque pro iustitia certandi. Nā cū regē planè iam sibi infestum sentiret, primū vt auctoritate Romani Pontificis sedem suam muniret, regem adiit; obnixè petēs, vt liberā proficiscendi potestatem sibi faceret, quò à Papa Urbano (qui id temporis summū illud honoris fastigiū tenebat) stolam sui Archiepiscopatus, de more ab illius manu reciperet. At rex ad nomen Urbani turbatus cum admiratione respondit: se suo in regno non modò

Pa-

Rex vehementer illi infestus.

Guilielmus rex, Papam non vult agnoscere.

Episcopi
Angliæ, no-
lunt suo pa-
tere prima-
ti.

Constantia
S. Anselmi,
in obedien-
tia Pontifici
summo fer-
nanda.

Papam non agnoscere, sed ne nomen quidem
psum villo modo sustinere. Hoc responso Anselmus
præter opinionem accepto, primum cœcepit
puit, regisque furorem tacitus execrari cœcepit.
Orta deinde graui dissentione, totius regni
scopi Abbates ac principes conuocantur. Con-
uentum est ad castrum Rothingeham, anno
minicæ incarnationis millesimo nonagesimo
tertio, tertia septimana quadragesimalis ieiunij
causaque in medium adducta, statim Anselmus
hinc inde diuersis querelis concuti cœpit. Scilicet
dem episcoporum plurimi regis voluntate
dentes, spreto æquitatis iudicio, Urbanum
agno Anglicano omni pontificia auctoritate
uabant, eumque impium ac in regem rebellem
esse vno strepitu conclamabant, qui aliam
ter vnus regis Gulielmi, in vtroque iure
statem agnosceret. Igitur ad vnus regis in-
tionis vocem episcopi omnes, vno Rosensis
pto, in perfidiam lapsi, promissam Romano
tifici obedientiam abiurarunt, primatumque
mnem in ecclesia Dei, vno impetu sustulerunt.
Rex etiam ipse cunctos in ea sententia animos
atque ni Anselmus vicarium Petri eadem
ne culcasset, iuramento confirmabat, se hoc
antificis honore priuaturum, atque deinceps
lo loco habiturum.

At Anselmus constanter in sincera fide
tegra erga Deum eiusque vicarium obediens
persistens, potius e cunctis regni finibus ex-
re decreuit, quam vel larum vnguem ab obe-
tia Summo Pontifici debita deflectere. Sed
gis animum grauius ea re offenderet, iterum
que iterum commoda affandi tempora capere
petijtque, vt liberam eundi Romam potestatem

sibi faciat
eo manda
mul cum
Tunc nih
dore liber
tus, tanqu
cessit, ac
contentus
eiulatu eu
stolabatur
status, cum
lielmus n
raret. Spe
quibus tot
cum excu
præter ino
niz fraud
opus, cum
staculo ex
Itaque
liquit, &
uigans, q
dunum de
illius hon
cjs, Pont
Pontifex
delibutus
tanti viri
mora. An
bediendu
Deo prot
Ibi verò
uolentia
rit, argum
dio princ

sibi faciat. Negabat rex, & animo sanè perturbato mandabat antistiti, ut cœpto desisteret, vel simul cum eo itinere perpetuum exilium subiret. Tunc nihil cunctatus Anselmus, incredibili ardore libertatis ecclesiæ suæ firmandæ inflammatus, tanquàm è captiuitate Babylonica indè recessit, ac peregrinorum specie baculo peraque contentus clero ac populo cum ingenti fletu ac euiulatu eum prosequente, in viam se dedit. Præstolabatur in portu Dofras, prosperos ventorum flatus, cum ecce adest missus a rege clericus, Guilielmus nomine, qui abeuntis sarcinam exploraret. Sperabat siquidem ingentes se thesauros, quibus tora auuiditate inhiabat, inuenturum: sed cum excussis omnibus, nihil in rebus episcopi, præter inopiam inueniret, spe reperiendæ pecuniæ fraudatus abiit, populo interim, nefarium opus, cum summa indignatione, spectante & spectaculo execrante.

Itaque Anselmus conscensâ nauî Angliam reliquit, & tanquam in portu placidæ quietis nauigans, quamuis non sine multis periculis, Lugdunum deuenit, ubi ab Archiepiscopo ciuitatis illius honorificè exceptus, missis Romam nuncijs, Pontificis voluntatem præstolabatur. Sed Pontifex audito viri sanctissimi aduentu, magno delibutus gaudio, eum ad se statim euocauit: quò tanti viri aspectu & colloquio frui posset. Nec mora. Anselmus contemptis vitæ periculis, ad obediendum alacri se animo accinxit, ac saluus, Deo protegète, & incolumis Romam peruénit. Ibi verò quanto cum honore quantisque beneuolentiæ indicijs, ab ipso Urbano exceptus fuerit, argumenta sunt ipsa Pontificis verba, in medio principum concessu, in laudem ipsius Anselmi lū-

Difcedit ex Anglia.

Pontifex Urbanus cum ad se vocat.

R

mi lū-

**In quanti
Romanus
Pontifex eū
fecerit.**

mi luculenter habitat quibus inter alia cum
eum liberalium artium disciplinis innotuit
pro magistro habere fatebatur, & quasi sui
parem, velut alterius orbis virum Apostolicus
& patriarcham, iure venerandum censebat.
hæc Anselmum. tantum abest ut quous
extollerent, ut etiam ingenti rubore suffuso
metipsum tacitus accusaret, quod longe
ab hominum opinione se inueniret.

Post hæc aduencus sui causam Pontifex
ruit, eundemq; ut collapsis penè fidei ac pi-
tatis in Anglia fundamentis, matuè subuen-
humillimè rogauit. Et quidè cum de via
que succurrendi Anglicanæ ecclesiæ rebus
tifex cum suis consilia agitare, Anselmus
nimo magis soluto ac libero diuinarum
commentationi vacaret relicta viue, cum
ma Pontificis voluntate, ad cœnobium S. Ste-
toris Telesini, se recepit, cui Iohannes quidam
olim Becci monachus, Abbas præerat, qui
ut proprium patrem amicè suscepit, & in
lam suam, Sclauia nomine duxit, vbi Ansel-
fontem è durissima rupe, monachis aquæ
ria laborantibus, precibus suis elicitus, qui
ceps ab eius virtute ac nomine, Cantuarie
piscopi puteus appellatur: ferturque mirari
se fugandis febribus ac læguoribus diuersis
habere.

**Pontem im-
petrat suis
precibus.**

Interea Pontifex Urbanus, concilium, &
coporum aliorumque Patrum conuentum
indixit. Cui dum Anselmus interesse, & Gra-
turpi errore, in processione Spiritus sancti
lio, contaminatos re furare cogitur, tanta ad-
dentia opinione effecit, tantis que dicendi
nibus quæstionem illustrauit, ut eo die sum-
mum

**Cœlisio Ba-
renti etiam
Anselmus
interit, &
Græcos cō-
futa.**

eruditio
Finito
rerum su-
ad fuit fo-
sus, qui in
fuerat, ut
selmum.
runt & A-
prosecuti
quod cum
Pontifex
tem prob-
admittere
pro rege
finitum q-
quo de to-
negauit: A-
firmatum
dem remi-
dentia ac
neret, & o-
Sed An-
quamplur-
Lugdunum
& Ecclesi-
animum p-
tam homi-
re incende-
bis illius a-
morans, nu-
tatis que in
apud ipsu-
nionem an-
eum haberi
vicaria op-

eruditionis ac sanctitatis laudem adeptus sit.

Finito autem Concilio, cum Romam prospero rerum successu una cum Pontifice delatus esset, adfuit foris Guilielmus, clericus ille à rege missus, qui in decessu res omnes viri sancti scrutatus fuerat, ut ea quæ in causam regis essent, contra Anselmum, coram Pontifice peroraret. Sed adfuerunt & Angli, qui summa veneratione Anselmum profecuti, pedibus eius oscula figere volebant: quod cum ille nequaquam pateretur; iussit Romanus Pontifex, ut nullum benefacere sponte volentem prohiberet; sed omnes tali causa aduentantes admitteret. Guilielmo tamen Urbanus Pontifex pro rege Angliæ deprecanti, ut inducias ad præfinitum quoddam temporis spacium cederet, quo de totius causæ cognitione certior fieret, non negavit: Anselmum tamen pontificia dignitate firmatum, & multis cumulatam laudibus ad sedem remisit: nihil dubitans, quin sua facile prudentia ac lenitate, turbatas Angliæ res componeret, & optatam ecclesiæ pacem restitueret.

Nota quò in honore Romanæ fuerit:

Sed Anselmus ut, Roma digressus, superatis quamplurimis diuina protectione viz periculis Lugdunum peruenit, statuit, & sibi commodius & Ecclesiæ vtilius esse existimauit, regis potius animum per nuncios explorare, quam effrenatam hominis mentem suo conspectu nouo furore incendere. Lugduni autem, apud Hugonem vrbis illius antistitem in primis venerabilem commemorans, nullo modo consueta pietatis benignitatisque in plebem officia intermisit: imò tanta apud ipsum Hugonem propter sanctitatis opinionem auctoritate pollebat, ut præfulis locum haberet, & ipse in propria parochia non nisi vicariâ operâ exercere velleret: ac tâta demum apud

Lugduni moratur summo est honore.

Infirmi vi
fragmento-
rum ex eius
mēsa subla-
torum sanā-
tur.

Item vi Mis-
sæ audita.

Mors Gui-
lielmi regis,
magnam vi-
ro sancto
viro sancto
tristitiam
affert.

omnes crevit illius opinio, ut infirmi debili-
ex ipsis etiam mensæ illius reliquijs mē-
sanitatem sibi pollicerentur. Nec fuere fra-
sua spe, qui cum fide Christo debita, fragme-
perceperunt: quorum duo, milites ambo, op-
sanitatis gratiam consecuti noscuntur. Quis
etiam haud ignoti nominis vir, eo solo, quo
cræ Missæ illius officio cum fide interesset, a
ui ægritudine liberatus est. Nec defuere a
gregia sanò sanctitatis illius testimonia. In
die quodam Cluniacum cum suis eunti, in
mulier quædam miserabili mentis furore ag-
ta, multis cum lachrymis ac precibus oblati-
lutifero crucis signo per eum munita parvè
sanitatem adepra est.

Inter hæc, aliæq; notæ sanctitatis indicia
ex sanctissimi viri discipulis Lugdunum ven-
regis ipsius Guilielmi mortis nunciij: quæ
glia vniuersæ haud mediocrem lætitiã, in
ro sancto, præter omnium expectationem, in-
gnem moestitiã, cum multis lachrymis et
etiam attulit: vsque adeò, ut palam testaretur
si fieri posset, sua morte vitam illi libere-
giri paratum esse. Inter hæc verba, & crederet
mitus, quibus peccatoris animam deplorat
lij atq; alij nunciij, literis videt matris Eccle-
Hèrici regis, qui fratri successerat, instruat
re; quibus benignè admodum auxiliat sub
dem occupandam inuitabāt, eundem regni
negocia, ad nutum illius pèdere afferentes.
verò Anselmus, ut laboranti ecclesiæ suæ
ferret, sine mora iter arripuit, sed Serber-
regem veniens, nequaquam ea beneuolentia
rege exceptus fuit, qualis eum decebat, quæ
que omnes regni proceres deferre cogitabat.

Nam cum
Patrum de
seruare. tū
selmus in
municatio-
sturas, v-
interferat
peruit, ill-
eam auer-
mittere vo-
bulento à
gis agitati-
ecclesiæ li-
nes pugna-
periculum
guinem su-
stantia cog-
stirur ad
faceret, ip-
que, ut Rom-
tiam sua a-
aliàs se pr-
more antiq-
ta spiritum
certatur ut
hil motus
mentum Ec-
omnibus ex-
cerbissimam
Verunt
videretur, s-
na veilitate
Romam ab-
qui Urbanc-
tate, summo

Concilium Romanum.

Nam cum nihil viro sancto antiquius esset, quã Patrum decreta, sacrosque Canones inuiolatos seruare, tum in Concilio Romano (cui etiam Anselmus interfuerat) Pontifex Vrbanus excommunicationis fulmen, in laicos omnes qui inuestituris, vt vocant, darent, vel qui eas acciperent, intorserat. Quam sententiam Henrico regi vt aperuit, ille eadem animi pertinacia qua frater, eam auersatus, non modo ad aures suas non admittere voluit, sed ipsum etiam Anselmum, turbulento à se animo repulit. Indè nouis noui regis agitata persecutionibus, inuictò animo pro ecclesiã libertate, contra fraudes ac insidias omnes pugnauit, prorsus, vt neque mortis quidem periculum, paratus pro ecclesiã libertate sanguinem fundere formidaret. Hac tanta animi constantia cognita, rex, nè tanti lucri quod ex inuestituris ad eum amplissimum manabat, iacturam faceret, ipse Anselmum adijt, monens suadensque, vt Romam adiens, latam ab Urbano sententiam sua auctoritate ac gratia rescindi curaret: alias se pro Ecclesiarum donationibus, quæ ex more antiquo sibi competerent, ad extremum vita spiritum, cum regni etiam totius periculo delectaturum. Hac tam seuera denunciatione nihil motus Anselmus, respondit se, quod in detrimentum Ecclesiã cederet, facturum nihil, licet omnibus excarnificandus supplicijs, mortem acerbißimam subire deberet.

Veruntamen nè regis auctoritatem aspernari videretur, simulque, vt quæ ad Ecclesiã Anglicanæ utilitatem faciunt, cum Pontifice tractaret, Romam abiit, vbi & ab ipso pontifice Paschali, qui Urbano successerat, & à prima vrbs nobilitate, summo cum honore exceptus fuit. Peractis

Henricus rex frater Guilielmi & successor, Anselmo iustus.

Egregia sane viri sancti constantia.

Secundò Romam venit.

**Henricus rex
Angliam ei
interdicit.**

**Spoliat cum
bonis.**

**Renocat
Anselmum.**

ijs quæ tam in rem ecclesiæ Anglicanæ, quàm
quæ ad aliarum vtilitatem cedebant, Anselmus
iter arripuit. Sed vt primum per multa pericula
Lugdunum appulit, mox Guilielmus comi-
tum eius deserere volens, regis ipsius man-
dato, Angliam illi interdixit, nisi omnes & pa-
tris & fratris ipsius consuetudines, postposita
dis Apostolicæ auctoritate ac obedientia, ser-
das susciperet. Anselmus ne hac quidē cōmit-
tione à constantia dimotus, Lugduni sedem ele-
git, ibidemque Dei misericordiam pro salute
ecclesiæ suæ implorare constituit.

Rex autem Henricus, vt comperit Pontificem
in sua sententia perstare, Archiepiscopatum Can-
tuariensem in suum dominiū redegit, & Anselmum
omnibus bonis spoliavit. Sed paulò post, vti-
tis conscientia stimulis compunctus, ab eum
eum reuocauit, multisque honoribus ac muni-
eribus cumulatum, in amicitiam receptis præter
quæ consuetudines, contra ecclesiæ libertatem
introducitas, libenter deleri passus est. Hinc
nibus, quæ inter clerū regioſque ministros iam
vigerāt, discordijs ac seditionibus sedatis tra-
quillitas Ecclesiæ restituta est: & Anselmus
ris vacuus, multò quàm antè vigilantius, animo
ad docendum scribendumque appulit. Nam
antè, inter maximas exilij molestias ac diffi-
cultates, præclara admodum multa scribendo pro-
stiterat, tum postremò, libello illo, quem de gra-
tia præscientiæ, & prædestinationis, gratia
que Dei cum libero arbitrio edidit, tantam
cem in dissensionis errorum tenebris, multum
tulit, quantam alius nemo. Quo in opere
versaretur, aliaque ingenij sui monumenta pro-
curaret, infirmitate graui corripitur, quæ imp-
ditur.

dimerro
origine.

Ader
mortis fa-
celebè pa-
mam h
tate, de
nè viribu
tis signa
exultans,
mortalita
lauit.

Pontifi
tate ac ex
duorum
ministra
ac fortitu
pro eccle
frangeren
supplicia

MARTIN
corona
Soteris
apud S

Prin
imp
gen
nensi præ
fui magni
puli, tan
a tuabat.
gus certat

dimento fuit quod minus quaestionem de animæ
origine, doopratum finem perduceret.

Aderat Ruffensis antistes Rodolphus, cum
mortis fere doloribus oppressus, Anglicanæ Ec-
clebiæ pacem precaretur, ac regi reginæque vlti-
mam benedictionem, sublata, magna cum pie-
tate, dextera impartiretur. Corpus destitutis pla-
nè viribus languebat, dubiaque minimè mor-
tis signa edebat, cum spiritus incredibili gaudio
exultans, inter charos suorum amplexus, solutis
mortalitatis vinculis, ad creatorem suum euo-
lauit.

Mortuus
sanctus.

Pontificiam dignitatem, summa cum auctori-
tate ac eximia sanctitatis laude, contra regum
duorum vim ac potentiam, annis tredecim ad-
ministravit. Præclarum sanè posteris constantiæ
ac fortitudinis exemplum relinquens, nè pro
pro ecclesiæ libertate tuenda, vllis laboribus
frangerentur, vllasue persecutiones, minas, vel
supplicia formidarent.

MARTYRIVM S. EPIPODII, QVO

C. Baron:
Annal: to: 2.

coronatus est Lugduni Anno incarnationis verbi 179.

Soteris vero Roma: Pontif: 5. ex eo quod exstat
apud Surium.

Principis *Antonini Veri, decimosextimo
imperij anno, cum per multas prouincias
gentilium furor desæuiret tum in Lugdu-
nensi præcipue vrbe debacchatus est: in qua pro-
fui magnitudine quanto maiores degebant po-
puli, tanto etiam gentilium copiosior rabies
æluabat. Iudices, officiales, tribuni, milites, vul-
gar certatim, indiscreto etiam sexu, Christianos

* Marci Au-
relij,
22. Aprilis.

Persecutio
tèpore An-
tonini Veri,
Lugduni.

R 4

mul-